

In het volgend artikel, over „Septische Pericementitis en beginnende Abscessen”, zal ik de inwendige middelen bespreken, die kunnen worden aangewend, — als men dit raadzaam acht, — bij gewone pericementitis.

Aan de methoden, die zijn voorgesteld in deze serie van artikelen over de behandeling van verschillende pathologische condities van den mond, wensch ik geen originaliteit toe te kennen. Mogen sommige al origineel zijn, de meeste zijn het niet. Maar het verheugt mij, dat zij in mijn hand veel dankbare resultaten opleverden en vertrouwen, dat zij ook velen mijner lezers van dienst zullen zijn.

Septische pericementitis en beginnend absces.

In mijn laatste artikel over peridentale ontsteking, besprak ik in het algemeen de geneesmiddelen die in zulke gevallen kunnen worden aangewend en beweerde, dat volgens mijn oordeel, voor pericementitis die door mechanische of chemische prikkels wordt veroorzaakt, een locale toepassing van geneesmiddelen de beste behandeling is. Maar in die gevallen, waar dit weefsel geïrriteerd werd door micro-organismen of hun stofwisselings-producten, is het dikwijls noodig tot het inwendig gebruik van geneesmiddelen over te gaan.

In het eerste stadium van peridentale ontsteking is het niet altijd gemakkelijk om de ware oorzaak er van vast te stellen. Bijvoorbeeld, in de gevallen die voorkomen na de wegname van het pulpa-weefsel, is het moeilijk om te weten of de oorzaak ligt in de wortelvulling, of in het geneesmiddel dat bij de behandeling werd gebruikt, of

daarin dat wij niet slaagden in het aseptisch verrichten der operatie. Ik ben er van overtuigd dat de laatstgenoemde oorzaak vaker voorkomt, dan wij willen bekennen. En het is zeker, dat hoe nader wij bij deze operatie komen tot absolute asepsis, hoe minder peridentale irritatie wij zullen opwekken. Een veelvuldige oorzaak van septische pericementitis is de infectie door micro-organismen en ptomainen uit gangraeneuse wortelkanalen. In zulke gevallen moet men zeer voorzichtig oordeelen en de uiterste zorg in acht nemen om te voorkomen, dat zich een alveolair abces vormt. In geen enkel geval dat ter behandeling voorkomt, zal de praktische kennis van pathologie en therapie ons meer van dienst zijn, dan in deze bijzondere gevallen. Dikwijls wachten de patiënten zoo lang met naar den tandarts te gaan, tot de infectie zoover is doorgedrongen, dat geen geneesmiddelen in staat zullen zijn om een abces te voorkomen. Maar in veel gevallen kunnen abscessen gemakkelijk voorkomen worden door het te rechter tijde gebruiken van geneesmiddelen.

Wanneer de infectie voortkomt van een gangraeneus wortelkanaal, is het onze eerste plicht een opening te maken in het kanaal, om de opgesloten gassen te laten ontsnappen. Dit kan zonder veel pijn gedaan worden, door den tand stevig tusschen duim en voorvinger der rechterhand vast te houden en met een scherpe boor snel in de pulpa-kamer te boren.

De tand, die de gangraeneuse pulpa bevat, kan volgens een der volgende methode's worden behandeld: i. e., breng een goed desinfecteerend middel in de pulpa-kamer en bedek dan het medicament door in de caviteit een watje te leggen, gedrenkt in vaseline; of wel door geschikte geneesmiddelen te kiezen, kan het geneesmiddel hermetisch in de pulpa-kamer afgesloten worden. (Ik verwijs hier alleen naar de eerste behandeling). De laatste methode heb ik steeds toegepast en prefereer die verre, om redenen die ik tegelijk met de te gebruiken geneesmiddelen zal bespreken

in een volgend artikel over de therapie van gangraena pulpae.

Thans wordt Uwe aandacht gevraagd voor de behandeling van het geïnfekteerde peridentale vlies. De locale geneesmiddelen, die ik in mijn laatste artikel opgaf, zullen blijken uiterst nuttig te zijn. Om de infectie te controleren, en tegelijkertijd de natuur te helpen den abnormalen toestand te verbeteren, is het ons niet slechts geoorloofd, maar zelfs onze plicht om inwendige geneesmiddelen te gebruiken. Dit zijn toestanden, waar alterativa moeten aangewend worden. Het is wenschelijk den toestand te veranderen, en wel op eens. Het meest alterative middel is, naar men weet, jodetum kalicum. Het middel moet gebruikt worden in een zeer verdunde oplossing. Het volgende recept zal blijken goed te zijn:

R. Jodet. kalic. 4.
Syr. sarsap. comp. 100.

M. D. S. Driemaal daags een paplepel na den maaltijd.

Terwijl het bovenstaande een algemeene aanwijzing is, zou ik in geval van septische pericementitis en een beginnend abces, den patiënt aanraden om eerst driemaal, telkens om de twee uur, een dosis te nemen en dan verder de aanwijzing van het recept te volgen. Het is ook raadzaam, dat de patiënt zijn paplepel van het middel neemt in een teug water, omdat water de jod-kali verder oplost, die de basis is van het recept.

Laat ons dit recept eens ontleden. De jod-kali is een sterk alterativum. Het mengsel van syrupus sarsaparillae lost de basis op en geeft er ook een smaakje aan; bovendien heeft deze siroop medicinale eigenschappen. Zij bevat het vloeibare extract van sarsaparilla, van zoethout en van senebladeren, zoowel als olie van sassafras, anijs en gaultheria. Ons middel is dus eenigszins verster-

kend, goed voor de maag en purgeerend, — hetgeen zeker te waardeeren valt.

Men zou kunnen zeggen, dit middel is een absoluut werkend, een specifiek middel, maar men bedenke dat geen geneesheer kan zeggen, welk middel hij zou voorschrijven, indien hij het geval niet gezien heeft. Want zooals ik in een voorgaand artikel zeide, er zijn veel omstandigheden en toestanden, die de uitwerking van geneesmiddelen wijzigen, — b.v. het klimaat. In streken waar veel malaria voorkomt, en in deze streek ¹⁾ in het voorjaar kan met goed gevolg chinine worden gegeven. Het zout dat ik altijd in zulke gevallen voorschrijf, is bisulfas chinini. Bijna alle apotheken hebben chinine voorhanden in den vorm van pillen. Ofschoon men deze pillen wel kan gebruiken, prefereer ik verre om een recept voor capsules te geven. De gelatine capsule wordt in de maag spoedig opgelost, en aldus krijgen wij sneller de werking van ons middel dan door droge, harde pillen. Het volgende recept schrijft een dosis van twee gram voor:

R. Bisulf. chinini 0.065.

Ft. Capsulae N°. 12.

Sign. Neem ieder uur een capsule, zoolang tot de uitwerking bespeurd wordt.

Chinine werkt zeer verschillend bij verschillende personen. De meeste volwassen patiënten kennen de werking van dit middel op hun gestel en kunnen dus den tandarts behulpzaam zijn bij het bepalen van de te nemen dosis.

Een van de klaarblijkelijkste kenteekenen van pericementitis is pijn. Meestal kan de pijn verzacht worden door locale middelen, maar dikwijls, vooral bij septische pericementitis en bij een beginnend abces, is het noodig

---

1) Chicago, Illinois, U. S. A.

om een middel te gebruiken, dat op het geheele zenuwgestel werkt, om zodoende de pijn te verminderen. Er zijn verschillende middelen, zooals acetanilide, brometum kalicum, etc., die — goed toegepast, — gewoonlijk de zenuwachtigheid van den patiënt tot rust brengen. Maar dikwijls, zooals de tandarts door treurige ervaring weet, is de pijn zoo hevig, dat tegen-irritatie slechts weinig of tijdelijk verlichting aanbrengt en slaapwekkende middelen de gewenschte uitwerking niet teweeg brengen. Wat moeten wij dan in zulke gevallen doen? Den patiënt maar laten lijden tot de uitwerking van ons verzachtend middel wordt bereikt en misschien een abces zich ontwikkeld heeft? Neen! In dit geval moeten wij voorschrijven wat de geneesheer geeft, als de patiënt hem een onmiddellijke bevrijding van pijn verzoekt. Opium, vooral deszelfs hoofdbestanddeel, morphine is het eenige middel, waarop men kan vertrouwen om de pijn te doen ophouden. Pharmacologen hebben overtuigend bewezen dat morphine geen plaatselijke uitwerking heeft; maar allen stemmen hierin overeen, dat het — goed toegepast — op het geheele zenuwgestel werkt en dit kalmeert. Dit middel kan men aanwenden in den vorm van tabletten, ieder van 0.008 gram. Daarom behoeft de tandarts nooit een recept voor dit middel af te geven. Mijns inziens, moest er nooit een recept voor gegeven worden. Als reden hiervoor dit. De patiënt zal voldaan zijn met de uitwerking en bij de minste pijn het middel weer laten klaarmaken. Zodoende raakt hij ongemerkt aan de morphine gewend. Men kan echter in de operatiekamer een tablet (0.008 gram) aan den patiënt geven, en nog een — nooit meer dan twee — meegeven naar huis, om met tusschenpoozen van een uur te nemen, als dit noodig blijkt.

Door verschillende tandartsen worden vele andere geneesmiddelen aanbevolen. Maar de hier opgenoemde hebben mij altijd goede diensten bewezen bij de behandeling dezer ernstige toestanden. De tandarts kan zijn patiënt-

ten beter helpen met een nauwkeurige kennis van enkele geneesmiddelen dan door een oppervlakkige kennis van vele.

Ons volgend artikel zal zijn over „De behandeling van gangraena pulpae”.

Een rationeele behandeling van gangraena pulpae.

Bij de hedendaagsche beoefening der geneeskunde worden ernstige pogingen aangewend om de behandeling van alle ziekte-toestanden op een rationeele basis te plaatsen. Vele der beste geneeskundigen hebben goed ingerichte laboratoria en engageeren wetenschappelijke onderzoekers, die hun geheelen tijd besteden, om met verschillende geneesmiddelen op de lagere diersoorten te experimenteren. Zodoende brengen zij een belangrijken tak van wetenschap tot ontwikkeling, namelijk de pharmacologie — een studie der werking van geneesmiddelen op de weefsels, organen en verrichtingen van het lichaam.

Tandheelkunde is een vooruitstrevend vak en het is waarlijk bevredigend te weten voor hen, die bijzonder in tandheelkundige geneesmiddelleer geïnteresseerd zijn, dat een flinke poging wordt aangewend om een rationeele behandeling voor alle tandziekten samen te stellen.

Als er één ziekte-toestand is, die meer dan eenig andere steeds empirisch behandeld werd, dan geloof ik dat het gangraena pulpae is. De rede voor de empirische behandeling dezer gevallen is ongetwijfeld het gemis aan belangstelling voor de scheikundige samenstelling der pulpa. Allen hebben getracht een geneesmiddel te vinden, dat